

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ pt.

„Rola architektury w wychodzeniu z bezdomności. Pomoc dla osób wykluczonych w Polsce”

Politechnika Warszawska, Wydział Architektury

Autor: mgr inż. arch. Magdalena Podczaska

Promotor: prof. dr hab. inż. arch. Ewa M. Kuryłowicz

Słowa kluczowe: bezdomność, wykluczenie, formy mieszkalnictwa dla osób bezdomnych, Housing First, Najpierw Mieszkanie, zabudowa mieszkaniowa tymczasowa dla osób bezdomnych, zabudowa mieszkaniowa długoterminowa dla osób bezdomnych, schronisko dla osób bezdomnych, noclegownia dla osób bezdomnych

Przedmiotem rozprawy doktorskiej pt. „Rola architektury w wychodzeniu z bezdomności. Pomoc dla osób wykluczonych w Polsce” jest przedstawienie problematyki związanej z bezdomnością w aspekcie braku dostępności odpowiednich form mieszkalnictwa przeznaczonych osobom bezdomnym oraz analiza stanu istniejącego zabudowy mieszkaniowej tymczasowej i długoterminowej dedykowanych tej grupie społecznej. Praca ta obejmuje również tematykę polityki społecznej Polski i Unii Europejskiej w zakresie poprawy sytuacji mieszkaniowej osób bezdomnych. Systemowe wprowadzanie programów i strategii prospołecznych dotyczy przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu.

Wynikiem podjętej pracy badawczej jest przedstawienie aktualnej sytuacji mieszkaniowej osób bezdomnych i najbardziej optymalnych rozwiązań projektowych, mogących realnie wpłynąć na poprawę ich sytuacji oraz spowodować pokonanie kryzysu bezdomności, którego doświadczyli.

W rozprawie doktorskiej zostały zawarte następujące zagadnienia:

1. Bezdomność jako zjawisko obecne w społeczeństwie,
2. Bezdomność, a wykluczenie społeczne,
3. Zjawisko bezdomności w Europie i Unii Europejskiej,
4. Zarys historii pomocy osobom ubogim i bezdomnym w zakresie mieszkalnictwa,
5. Architektura mieszkaniowa dla osób ubogich zagrożonych bezdomnością – budownictwo socjalne,
6. Współczesne formy mieszkalnictwa przeznaczone dla osób bezdomnych – Europa i Polska,
7. Aktualna sytuacja osób bezdomnych przebywających w placówkach tymczasowych na terenie województw: mazowieckiego i dolnośląskiego,
8. Współczesne, wzorcowe modele architektury mieszkaniowej przeznaczonej dla osób

bezdolnych – Europa i Polska,

9. Ewolucja form mieszkaniowych przeznaczonych dla osób bezdomnych w kontekście potrzeb jej mieszkańców oraz przestrzeni w jakiej obiekt jest usytuowany,
10. Efektywność architektury mieszkaniowej w relacji do programu wychodzenia z bezdomności – wybrane przykłady – Polska i Europa.

Program Housing First (Najpierw Mieszkanie) szeroko promowany w Unii Europejskiej i wielu innych krajach na świecie, współcześnie jest jednym z najefektywniejszych programów mieszkaniowych proponowanych osobom bezdomnym. Umożliwia im posiadanie własnego mieszkania, tak aby w momencie otrzymania pracy, mogły samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie. Housing First daje możliwość uniknięcia długotrwałego przebywania w placówce tymczasowej. W wielu wypadkach przedłużający się czas pobytu osoby bezdomnej w takiej placówce powoduje, że jej trudna sytuacja życiowa pogłębia się. Człowiek pozbawiony podstawowej przestrzeni do życia, nie może prawidłowo rozwijać się i wrócić do społeczeństwa.

Rolą architekta jest, oprócz pracy twórczej przy tworzeniu dzieła, odpowiedź na potrzeby w zakresie projektowania przestrzeni mieszkalnej oraz jej otoczenia. Niesienie ludziom pomocy, a w szczególności ubogim i bezdomnym, tworzy przestrzeń do dyskusji dla architektów i urbanistów. Tworzenie zabudowy mieszkaniowej przeznaczonej na pobyt tymczasowy lub stały powinno być oparte o rzetelną analizę potrzeb tej grupy społecznej i uwzględniać wiedzę osób zapewniających im na co dzień opiekę materialną i zdrowotną. Uzasadnione byłoby stworzenie standardów projektowych w dziedzinie architektury mieszkaniowej, które pomogłyby w tworzeniu budynków mieszkalnych przeznaczonych dla najuboższych.

Podjęcie tematu „Rola architektury w wychodzeniu z bezdomności. Pomoc dla osób wykluczonych w Polsce” powinno przyczynić się do:

1. stworzenia projektu pilotażowego dotyczącego odpowiedniego programu dostępności form mieszkaniowych dla osób bezdomnych,
2. podjęcia prac legislacyjnych dotyczących rozwiązań systemowych pomocy osobom bezdomnym,
3. stworzenia projektów studenckich i badawczych związanych z poszukiwaniem najlepszych rozwiązań projektowych form mieszkalnictwa przeznaczonych dla osób bezdomnych.

Bezdomność jako zjawisko społeczne jest problemem, który wciąż narasta, a jego rozwiązanie powinno być wielopłaszczyznowe. Problematyka z tym związana jest złożona i wymaga natychmiastowej reakcji. Bezdomność może dotknąć każdego, bez względu na wiek, zdrowie, czy też status społeczny. Istnieje zatem realne zapotrzebowanie na formę pomocy jaką jest zapewnienie osobie bezdomnej własnej przestrzeni do życia. Pomimo rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego Europy, wciąż znaczna część społeczeństwa europejskiego nie ma dostępu do godnych warunków bytowych – warunków mieszkaniowych.

14.06.2023

Magdalena
Podusła